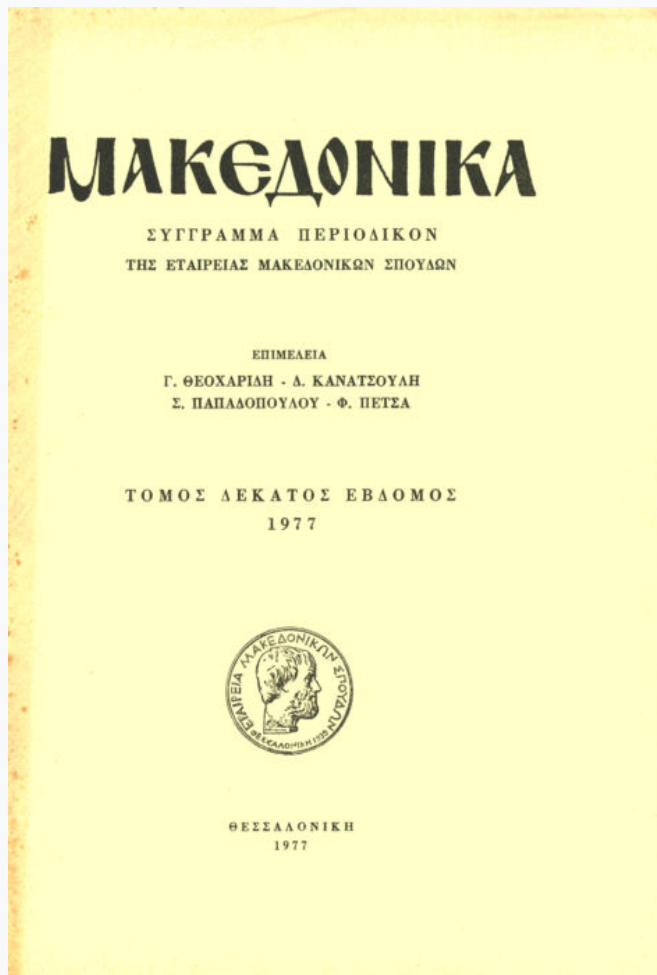

Μακεδονικά

Τόμ. 17, Αρ. 1 (1977)

Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 Απριλίου 1974

Φ. Πέτσας

doi: [10.12681/makedonika.386](https://doi.org/10.12681/makedonika.386)

Copyright © 2015, Φ. Πέτσας

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πέτσας Φ. (1977). Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 Απριλίου 1974. *Μακεδονικά*, 17(1), 463-464. <https://doi.org/10.12681/makedonika.386>

Πρακτικά Α' Συμποσίου Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου (Ήπειρος, Μακεδονία, Θράκη), 18-20 'Απριλίου 1974, Θεσσαλονίκη 1975.

Το Ίδρυμα Μελετών της Χερσονήσου του Αίμου (ΙΜΧΑ) στη θαυμάσια σειρά των καθιερωμένων εκδηλώσεών του πρόσθεσε από το 1974 τα Συμπόσια Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου. Το Α' Συμπόσιο πραγματοποιήθηκε την εβδομάδα της Διακαινησίμου, 18-20 'Απριλίου 1974.

Το πρωί της Πέμπτης, 18 'Απριλίου, έγινε η επίσημη έναρξη του Συμποσίου και το ίδιο πρωί μίλησαν για την έρευνα περί τὰ ἔθιμα βυζαντινῆς καταγωγῆς ὁ καθηγητῆς Γ. Σπυριδάκης και περί τὰ ἔθιμα ἀρχαίας καταγωγῆς ὁ γνωστός λαογράφος Κώστας Ρωμαίος, πού συγκίνησε μέ τήν ἀναφορά του στοὺς πρωτοπόρους ἐρευνητῆς Νικόλαο Πολίτη, Στὺλ-πωνα Κυριακίδη, Κ. Α. Ρωμαίو. Ἐν συνεχείᾳ ὁ καθηγητῆς Ν. Μουτσόπουλος μίλησε γιὰ τοὺς παραδοσιακοὺς οἰκισμοὺς και τὰ σχετικὰ προβλήματα, ἐνῶ ὁ καθηγητῆς Γ. Μέγας πραγματεύθηκε τοὺς «Ἀδώνιδος κήπους» τῶν Σερρών.

Οἱ ἱστορικοὶ οἰκισμοὶ ἦταν τὸ θέμα δύο ἀκόμη ἀρχιτεκτόνων τοῦ κ. Ε. Ἀδαμογιάννη και Ν. Κουφουδάκη, πού μίλησαν τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας, ὅπως και ὁ διευθυντῆς τοῦ Λαογραφικοῦ και Ἐθνολογικοῦ Μουσείου κ. Κ. Κεφαλᾶς, ὁ ὁποῖος ἀντήλησε στοιχεῖα λαογραφίας και τοπικοῦ ἰδιώματος τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν 19ο αἰῶνα ἀπὸ τὸν Γεώργιο Παπουλία, ἐνῶ ὁ λαογράφος Γ. Αἰκατερινίδης, τοῦ Κέντρου Ἐρευνῶν Ἑλληνικῆς Λαογραφίας, παρουσίασε Ἐαρινὰ ἔθιμα λαϊκῆς λατρείας ἀπὸ τὴν Ἀνατολικὴ Μακεδονία.

Τὸ πρωί τῆς Παρασκευῆς 19.4.74 ὁ ὕψηγητῆς κ. Σ. Ἡμέλλος ἀντὶ Θρακικῶν ἐθίμων μαγικοῦ περιεχομένου γενικώτερα, ὅπως εἶχεν ἀναγγελεθῆ, μίλησε εἰδικώτερα γιὰ τὸν ἀέτιμη λίθο (aéitē, aétōpetra, acqilina) και τὶς μαγικῆς του ἰδιότητες, ἐνῶ ἡ γνωστὴ ἔθνομολόγος-λαογράφος κ. Α. Κακούρη μίλησε γιὰ Θρακικὰ ἀγροτικὰ δρώμενα. Ὁ βοηθὸς τῆς ἔδρας τῆς Λαογραφίας στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης κ. Κ. Τσαγγαλᾶς παρουσίασε μέρος τῆς μελέτης του γιὰ τὴν ὑδρομαντεία και κατοπτρομαντεία. Ὁ καθηγητῆς κ. Γ. Σπυριδάκης τὴν «κατὰ τὸ ἔαρ αἰῶραν» ἐσχέτισε πρὸς ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα ἀπὸ τῆς Μινωικῆς και τῆς Κλασσικῆς Ἐποχῆς, ὁ κ. Κώστας Ρωμαίος τὶς Μπουλzes τῆς Νάουσας παραλήλησε πρὸς ὑποθετικὸ δρώμενο μέ βάση τὸ δημοτικὸ τραγούδι γιὰ τὸ Μικρὸ Βλαχόπουλο και ὁ κ. Γ. Γκιζέλης, ἀναπληρωτῆς προϊστάμενος τῆς Ὑπηρεσίας Ἐρευνῶν Ε.Κ.Κ.Ε., πραγματεύθηκε τὰ Ἠπειρωτικὰ Θρησκευτικὰ Πανηγύρια.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας ὁ κ. Μ. Μερακλῆς μέ τίτλο «Διαβρώσεις και ἐπιβιώσεις στὸ λαϊκὸ πολιτισμὸ τῆς Βορείου Ἑλλάδος» ἔδωσε δύο δείγματα ἐρευνητικῆς ἐργασίας του, ἕνα στὴν παραδοσιακὴ Ἑλληνικὴ Λαογραφία και ἕνα στὴ γραμμὴ τῶν νέων κοινωνικῶν τάσεων τῆς συγχρόνου Λαογραφικῆς Ἐπιστήμης. Ἀνεκοίνωσαν ἐπίσης ἐργασίες τους ἡ κ. Α. Παραφεντίδου, ὁ κ. Κ. Καραπατάκης και ὁ κ. Θ. Κωστάκης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας, ὁ ὁποῖος μίλησε γιὰ θρακικῆς ἐπιδράσεις στὰ Τσακωνοχώρια τῆς Προποντιδῆς. Ἀντὶ τοῦ λαογράφου κ. Δ. Κρεκούκια, τοῦ ὁποῖου εἶχεν ἀναγγελεθῆ ἀνακοίνωση γιὰ Ποιμενικὰ Ἐθίμα τῆς Ἠπείρου, ὁ κ. Θ. Προβατᾶκης, πανεπιστημιακὸς βοηθός, παρουσίασε Ἀγνωστες Χαλκογραφίες τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

Τὸ πρωί τοῦ Σαββάτου, 20 'Απριλίου, ἦταν ἀφιερωμένο στὴ λαϊκὴ μικροτεχνία. Γιὰ κινητὰ κιβωτίδια τεχνιτῶν ἀργυροχρυσοχοΐας, γιὰ τὴ λατρευτικὴ ἀφετηρία τῆς θρακιώτικης σαρακατσάνικης ποδιάς, γιὰ τὶς ἐθνικῆς φορεσιῆς τῆς Βορείου Ἑλλάδος, γιὰ τοὺς φεγγίτες τῶν ἀρχοντικῶν, γιὰ πόρπες ἀρχαίες και νεοελληνικῆς και γιὰ λαϊκῆς προσφορικῆς σφραγίδες μίλησαν ἀντίστοιχα ἡ δ. Μ. Τεντοκάλη, ἡ κ. Ε. Φιλλιππίδου, ἡ κ. Ε. Ρωμαίου-Καρσταμάτη, ὁ κ. Κίτσος Μακρῆς, ὁ κ. Κ. Ρωμαίος και ὁ κ. Θ. Προβατᾶκης.

Τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου, ἀφιερωμένο στὴ δημοτικὴ μουσικὴ, ἀκούσαμε τὴν κ. Δ. Μαζαράκη, τὸν κ. Δημ. Θέμελη, διευθυντῆ τοῦ Κρατικοῦ Ὀδείου Θεσσαλονίκης, τὸν κ.

Π. Καβακόπουλο, συνεργάτη του ΕΙΡΤ, που μίλησαν και παρουσίασαν την ηπειρώτικη τζαμάρα, το κανονάκι και δημοτικά τραγούδια της Θράκης.

Το συμπόσιο έκλεισε με συμπεράσματα που διετύπωσε ο καθηγητής κ. Γ. Μέγας και με προτάσεις για το προσεχές Συμπόσιο του έτους 1975, τις οποίες συνώνυσε ο διευθυντής του ΙΜΧΑ καθηγητής κ. Κ. Μητσάκης.

Τα τυπωμένα Πρακτικά του Συμποσίου περιέχουν σχεδόν μόνον τις μισές ανακοινώσεις με σειρά την αλφαβητική του ονόματος των συγγραφέων. Δεν περιλαμβάνονται οι ανακοινώσεις του Κώστα Ρωμαιοί, ή ανακοίνωση του Γ. Σπυριδάκη για την «κατά Έαρ αϊράν», του Θ. Προβατάκη για τις χαλκογραφίες του Άγιου Όρους, καθώς και οι ανακοινώσεις των Ε. Άδαμογιάννη, Σ. Ήμέλλου, Κ. Τσαγγαλά, Μ. Μερακλή και Μ. Τεντοκάλη.

Ή αλφαβητική σειρά, που καθιέρωσε το ΙΜΧΑ για τη δημοσίευση Πρακτικών Συμποσίων και Συνεδρίων δεν αποδίδει τη σειρά με την οποία ακούστηκαν οι ανακοινώσεις, ενώ αυτή η σειρά δεν είναι χωρίς σημασία.

Ήταν μόνον μία άρχη τὸ Α' Συμπόσιο Λαογραφίας του Βορειοελλαδικού Χώρου. Ἀπασχολήθηκε κυρίως με τὰ ἔθιμα, με τὴ λατρεία, με τὴν τέχνη καὶ τοὺς οἰκισμοὺς, λιγώτερο με τὴ γλώσσα καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι, καθόλου με ἄλλα λαογραφικὰ θέματα. Ἐνὼ τὸ γενικὸ ἐνδιαφέρον τῆς Θεσσαλονίκης ὑπῆρξε σημαντικό, ἡ παρουσία τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἐπιστήμης δὲν θεωρήθηκε ἰκανοποιητικὴ καὶ ἡ ἀπουσία ξένων ἐπιστημόνων ἔμειωσε τὴ σπουδαιότητα τῶν ἀποτελεσμάτων. Ὑπάρχουν βάσιμες ἐλπίδες ὅτι τὰ προσεχῆ Συμπόσια θὰ εἶναι περισσότερο ἐπιτυχημένα καὶ ἔτσι δικαιώνεται ἡ καλὴ ἀρχὴ ποὺ ἔγινε¹.

Φ. ΠΕΤΣΑΣ

Ἀντωνίου Σιγάλα, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς, Δευτέρα ἐκδοσις βελτιωμένη, Θεσσαλονίκη 1974, σχῆμα 4ο, σελ. I-XV καὶ 1-387.

Ὑπ' ἀριθ. 12 στή σειρά Βυζαντινὰ Κείμενα καὶ Μελέται τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν ἐκδόθηκε σὲ 2η ἐκδοσις βελτιωμένη ἢ γνωστὴ Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς τοῦ καθηγητοῦ Ἀντωνίου Σιγάλα, πλουτισμένη με νέο Πρόλογο (σ. XI-XII), με προσθήκες καὶ με διορθώσεις ἰδίως στὰ εἰσαγωγικά γιὰ τοὺς προδρόμους καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς Γραφῆς.

Τὸ λαμπρὸ σύγγραμμα ἀπὸ τὴν πρώτη ἐκδόσή του ἔχει ἤδη βραβευθῆ καί, στὰ κύρια μέρη του, ἔχει ἐπαινεθῆ. Ἀποσπάσματα τῶν κρίσεων δημοσιεύονται στὸ τέλος τῆς νέας ἐκδόσεως (σ. 384-387). Ἀνήκουν σὲ διαπρεπεῖς εἰδικούς Ἑλληνας καὶ ξένους ἐπιστήμονες, μεταξύ τῶν ὁποίων περιλαμβάνονται αὐθεντίες, ὅπως οἱ Ε. Kornemann, P. Maas, H. Grégoire, Mario Segre, Gy Moravcsik, K. Ἄμαντος A. Dain, G. Soyter, I. Καλλιτσουάνης, W. Schubart, A. A. Παπαδόπουλος, P. Kretschmer καὶ ἄλλοι.

«Τὸ καλύτερο καὶ σαφέστερο σύγγραμμα, ποὺ ὑπάρχει», γράφει ὁ Β. A. van Groningen. «Γιὰ τὸ νέο Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης», ἐγράφη τότε στὸ Journal of Hellenic Studies ἀπὸ ἐπιστήμονα με τὰ ἀρχικά T. C. Ἐν τούτοις οἱ φοιτητὰί τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης στερήθηκαν τὸ δάσκαλό τους λίγα χρόνια ἀργότερα. Καὶ ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν στερήθηκε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὰς της.

1. Ἐν τῷ μεταξύ πραγματοποιήθηκε καὶ τὸ Β' Συμπόσιο στὴν Κομοτηνὴ, 19-22 Μαρτίου 1975, τυπώθηκαν καὶ τὰ Πρακτικά του σὲ ἐπιμελημένη ἐκδοσις, ἀλλὰ γι' αὐτὰ στὸν προσεχῆ τόμο τῶν Μακεδονικῶν.